

Sygn. akt IV Ca 462/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – SSO Barbara Kamińska

Sędziowie SSO Waclaw Banasik (spr.)

SSR del. Piotr Czerkawski

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 grudnia 2015 r. w P.

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w G.

z udziałem A. P. , R. P.

o zasiedzenie

na skutek apelacji uczestników

od postanowienia Sądu Rejonowego w Mławie z dnia 15 kwietnia 2015 r.

sygn. akt I Ns 678/14

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie I i oddalić wniosek oraz w punkcie II i zasądzić od (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz A. i R. P. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;
2. zasądzić od (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz A. i R. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

IV Ca 462/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Mławie postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie I Ns 678/14 stwierdził, że wnioskodawca (...) SA w G. nabył przez zasiedzenie -z dniem 22.lipca 2006 r., służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość o powierzchni 0,27 ha położoną we W. , gmina W. i oznaczoną jako działka nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Mławie jest prowadzona księga wieczysta (...), polegającą na prawie korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z trwałych i widocznych urządzeń technicznych energii elektrycznej w postaci:

a) napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV o nazwie (...) (odgałęzienie), składającej się z trzech przewodów, wspartej na słupie aowym z odłącznikiem zlokalizowanej na sąsiedniej działce nr (...) , służącej do przesyłu energii elektrycznej w pasie gruntu w granicach punktów S1-S2-S3-S4-S4 i powierzchni 0,0089 ha , oznaczonych na mapie kolorem żółtym SG1 , sporządzonej przez biegłego geodetę E. M. i zaewidencjonowanej

w Starostwie Powiatowym w M. w dniu 24.03.2015 r. pod nr (...) wraz z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem przez pracowników przedsiębiorstwa energetycznego będącego każdorazowym właścicielem tych urządzeń oraz prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem;

b) napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia SN 0,4 kV :

- czteroprzewodowej wspartej na słupie przelotowym zbliżniaczonym 2ŻN-10 oznaczonym nr I usytuowanym na działce nr (...),
- czteroprzewodowej wspartej na słupie przelotowym ZN-12 usytuowanym na działce nr (...) i biegnącej w kierunku słupa rozkracznego ZN-10 z podwieszoną oprawą oświetleniową , zlokalizowanego poza działką nr (...),
- biegnącej do słupa rozkracznego ZN-10 z podwieszoną oprawą oświetleniową oznaczonego nr I zlokalizowanego na sąsiedniej działce nr (...),
- czteroprzewodowej wspartej na słupie podwójnym 2ŻN-12 zlokalizowanym na sąsiedniej działce nr (...),

służącej do przesyłu energii elektrycznej w pasie gruntu w granicach punktów N1-N3-N2-N4-N1 i powierzchni 0,0015 ha , w pasie gruntu w granicach punktów N4-N6-N9-N8-N7-N5-N4 i powierzchni 0,0012 ha , w pasie gruntu w granicach punktów N13-N11-N10-N12-N13 i powierzchni 0,0046 ha (łączna powierzchnia 0,0073ha), oznaczonych na mapie kolorem niebieskim SG2, sporządzonej przez biegłego geodetę E. M. i zaewidencjonowanej w Starostwie Powiatowym w M. w dniu 24.03.2015 r. pod nr (...) wraz z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem przez pracowników przedsiębiorstwa energetycznego będącego każdorazowym właścicielem tych urządzeń oraz prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem;

c) stacji transformatorowej o nazwie (...) wspartej na dwóch podporach aowych 2ŻN -12 służącej do przesyłu energii elektrycznej w pasie gruntu w granicach punktów T1-T3-T2-T4-T1 i powierzchni 0,0042 ha, oznaczonych na mapie kolorem zielonym SG3 , sporządzonej przez biegłego geodetę E. M. i zaewidencjonowanej w Starostwie Powiatowym w M. w dniu 24.03.2015 r. pod nr (...) wraz z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem przez pracowników przedsiębiorstwa energetycznego będącego każdorazowym właścicielem tych urządzeń oraz prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem; oddalił wniosek uczestników postępowania A. i R. małż. P. o zasądzenie kosztów postępowania od wnioskodawcy.

Podstawą orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji.

Uczestnicy postępowania A. i R. małż. P. są właścicielami działki o nr ewidencyjnym 164 położonej w miejscowości W., gm. W. dla której w Sądzie Rejonowym w Mławie IV Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Na nieruchomości tej w 1976 r. poprzednik prawny wnioskodawcy Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) posadził urządzenia elektroenergetyczne służące do przesyłu prądu. Napowietrzna linia elektroenergetyczna nN 0,4 kV o nazwie W. (...) o długości ok 67 m, linia średniego napięcia SN 15 kV S. (odgałęzienie) o długości ok 40 m oraz stacja transformatorowa S6- (...) W. II zostały oddane do eksploatacji w dniu 21.07.1976 r. na podstawie protokołu odbioru technicznego sporządzonego przez przedsiębiorstwo państwowe dokonujące budowy linii energetycznej. Infrastruktura ta stanowi całość funkcjonalną, jest widocznym i trwałym urządzeniem w rozumieniu art. 292 k.c.. W wyniku przekształceń podmiotowych i własnościowych ostatecznie właścicielem tych urządzeń stał się wnioskodawca. Bieg terminu zasiedzenia nie został przerwany. Pracownicy wnioskodawcy oraz jego poprzedników prawnych dokonywali okresowych przeglądów technicznych urządzeń, usuwali awarie, wykonywali czynności konserwacyjne urządzeń.

(...) S.A. (wcześniej (...) S.A. w G., (...) S.A.) jest następcą prawnym Zakładu (...) S.A. w P. przejętego na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. w wyniku połączenia tych spółek w dniu 31.12.2004 r. Wnioskodawca jako spółka przejmująca na zasadzie sukcesji uniwersalnej wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej. Spółka przejęta - Zakład (...) S.A. powstała w wyniku przekształcenia z dniem 12.07.1993 r. przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Z kolei Zakład (...) jako samodzielne przedsiębiorstwo państwowe został powołany w dniu 16.01.1989 r. w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W. (wcześniej Zakłady (...)).

Wojewoda (...) decyzją z dnia 9.07.1993 r., Nr (...), stwierdził nabycie przez Zakład (...) z siedzibą w P. z mocy prawa w dniu 5.12.1990 r. prawa użytkowania wieczystego na okres 99 lat nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa położonej w M. przy ul. (...) o pow. 0.9060 ha oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) (nieruchomość władająca) oraz nabycie z mocy prawa przez Zakład (...) z siedzibą w P. własności budynków i innych urządzeń znajdujących się na tej nieruchomości. W uzasadnieniu decyzji znajduje się informacja, że położony na wyżej wskazanej nieruchomości budynek rozdzielni został wybudowany ze środków własnych Zakładu (...). Decyzja ta stanowi dowód przeniesienia przez Skarb Państwa na rzecz poprzednika prawnego Zakładu (...) uprawnień Skarbu Państwa do nieruchomości władającej, a także związanej z tą nieruchomością służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu będącej przedmiotem wniosku.

W ocenie Sadu rejonowego roszczenie wnioskodawcy jest zasadne i znajduje oparcie w art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 2 k.c., art. 176 § 1 k.c. oraz art. 352 k.c. Posiadanie samoistne przez Zakład (...), jako Zakład Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w W., które przejęło do użytkowania (eksploatacji) m.in. obiekty napowietrznych przedmiotowych linii energetycznych oraz stacji transformatorowej, polegało na wykonywaniu zarządu nad majątkiem państwowym, poprzez posiadanie urządzeń przesyłowych nie we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa (zgodnie z obowiązującą wówczas zasadą jednolitej własności państwowej wynikającą z przepisu art. 128 k.c., który został uchylony w dniu 1.02.1989 r.), który w okresie od 14.09.1981 r. do 1.02.1989 r. był ich właścicielem. Władanie służebnością przez Skarb Państwa, miało natomiast charakter posiadania samoistnego, albowiem było ono spowodowane wykonywaniem przez państwo swoich zadań gospodarczych. Posiadanie to (na podstawie art. 2 ustawy z dnia 29.09.1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości) zostało następnie przeniesione na rzecz Zakładu (...) - samodzielnego przedsiębiorstwa państwowego, utworzonego w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w W. na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. nr (...), który przejął składniki jego majątku, w tym również przedmiotową sieć elektroenergetyczną. W tych okolicznościach, ocena charakteru posiadania poprzednika prawnego wnioskodawcy, jako nieprzerwane i samoistne jest w pełni uzasadniona. Do dnia 12.07.1993 r. poprzednik prawny wnioskodawcy, tj. Zakład (...), działał w formie przedsiębiorstwa państwowego, a okres posiadania przez niego służebności rozpoczął się w dniu 21.07.1976 r., tj. wraz z dokonaniem formalnego odbioru technicznego urządzeń przesyłowych i podłączenia ich do sieci energetycznej. Posiadanie urządzeń przesyłowych przez Zakład (...) do dnia 1 lutego 1989 r. nie było, wykonywaniem przez przedsiębiorstwo państwowe w imieniu własnym zarządu mieniem państwowym (dzierżeniem), lecz posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Zgodnie bowiem z obowiązującym w tym czasie przepisem art. 128 k.c. i zasadą jednolitej własności państwowej, przedsiębiorstwa państwowe nie wykonywały zarządu nad majątkiem państwowym poprzez posiadanie urządzeń przesyłowych w imieniu własnym, lecz czyniły to na rzecz Skarbu Państwa. Posiadaczem urządzeń przesyłowych był więc Skarb Państwa nie zaś przedsiębiorstwo państwowe. Zgodnie z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26.10.2007 r. (III CZP 30/07), władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa w ramach władztwa publicznego może stanowić posiadanie prowadzące do zasiedzenia. Dlatego też okres od dnia 21.07.1976 r. (data oddania urządzeń przesyłowych do użytku przedsiębiorstwu państwowemu) do dnia 01.02.1989 r. (data zniesienia zasady jednolitej własności państwowej) posiadania urządzeń przesyłowych przez Skarb Państwa mógł zostać doliczony do okresu samoistnego posiadania urządzeń przemysłowych przez wnioskodawcę. W związku z tym spełniona została przesłanka upływu czasu warunkująca stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz wnioskodawcy.

Możliwość doliczenia, na podstawie art. 176 § 1 k.c., okresu samoistnego posiadania urządzeń przesyłowych przez Skarb Państwa do okresu posiadania ich przez wnioskodawcę znajduje potwierdzenie w ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sądu Najwyższego m.in. w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 r. I CSK11/05, zgodnie z którym osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 01 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania. W niniejszej sprawie do przeniesienia posiadania na rzecz wnioskodawcy doszło. Podczas biegu zasiedzenia służebności linii przesyłowych wybudowanych w dniu 21.07.1976 r., a więc przed datą zniesienia zasady jednolitej własności państwowej, posiadaczem przedmiotowej służebności był Skarb Państwa, zaś po tej dacie nastąpiło przeniesienie posiadania tej służebności na rzecz Zakładu (...) - poprzednika prawnego wnioskodawcy, poprzez wydanie dokumentu w postaci decyzji Wojewody (...) z dnia 9.07.1993 r., Nr (...). Wojewoda w powyższej decyzji stwierdził nabycie przez Zakład (...) z siedzibą w P. z mocy prawa w dniu 5.12.1990 r. prawa użytkowania wieczystego na okres 99 lat nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa położonej w M. przy ul. (...) o pow. 0.9060 ha oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) (nieruchomość władająca) oraz nabycie z mocy prawa przez Zakład (...) z siedzibą w P. własności budynków i innych urządzeń znajdujących się na tej nieruchomości. W uzasadnieniu decyzji znajduje się informacja, że położony na wyżej wskazanej nieruchomości budynek rozdzielni został wybudowany ze środków własnych Zakładu (...). A zatem, chociaż w dniu 21.07.1976 r. (dzień oddania urządzeń przesyłowych do użytku przedsiębiorstwu państwowemu - poprzednikowi prawnemu wnioskodawcy) obowiązywał art. 128 k.c., następnie uchylony przez ustawę z dnia 28 lipca 1990 r., która weszła w życie w dniu 1 października 1990 r., to w rozpoznawanej sprawie bieg 30-letniego terminu zasiedzenia służebności gruntowej upłynął z dniem 22.07.2006 r., kiedy art. 128 k.c. już nie obowiązywał. Wobec tego w ocenie Sądu Rejonowego brak jest przeszkód do nabycia przez wnioskodawcę służebności gruntowej, po uprzednim doliczeniu na podstawie art. 176 k.c. okresu posiadania poprzednika prawnego wnioskodawcy - przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) (oraz jego poprzedników prawnych działających w formie przedsiębiorstw państwowych). Zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego jest równoznaczne ze złą wiarą (wyrok SN z dnia 25.11.2008 r. , II CSK 346/08 , LEX nr 484714) i dlatego też Sąd Rejonowy przyjął 30-letni termin zasiedzenia .

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Tak więc stwierdzenie zasiedzenia jest uzależnione od dwóch przesłanek: samoistnego posiadania służebności i upływu czasu czyli 20 lub 30 lat, w zależności od tego, czy posiadacz służebności był w dobrej, czy w złej wierze. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności . Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły , lecz stosownie do potrzeb (por. postanowienie SN z dnia 04.10.2006 r. , II CSK 119/06 , Lex nr 447190). Definicja posiadacza służebności zawarta jest w art. 352 k.c. Według tego przepisu posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Urządzenia przesyłowe posadowione na działce uczestników mają charakter trwałe, a nie chwilowy. Od momentu ich wybudowania były one i są nadal widoczne dla właścicieli nieruchomości i ich poprzedników prawnych. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela - jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi - wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności gruntowych. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań, co zostało ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, usprawiedliwia usankcjonowanie - ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego - przez obciążenie tych nieruchomości służebnością. Biorąc pod uwagę treść art. 172 w zw. z art. 292 k.c. oraz dokonane ustalenia należy stwierdzić, iż spełnione zostały potrzebne do zasiedzenia przesłanki w postaci: posiadania, upływu czasu oraz korzystania z trwałego i widocznego urządzenia.

Apelację od tego postanowienia wnieśli uczestnicy postępowania A. P. i R. P.. Zarzucili oni Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w szczególności poprzez:

- sprzeczności poczynionych ustaleń faktycznych w postanowieniu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności poprzez ustalenie że poprzednicy prawni wnioskodawcy (...) S. A. w G., E. G. (...) Energetyczna, przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w sposób nieprzerwany posiadali służebność gruntową, służebność przesyłu lub urządzenia w postaci linii energetycznej na działkach uczestników postępowania oraz że nastąpiło przeniesienie posiadania linii energetycznej ze Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy, że nastąpiło przeniesienie posiadania linii energetycznej, służebności gruntowej, służebności przesyłu na działkach uczestników na rzecz Zakładu (...), podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika nieprzerwany ciąg przeniesień posiadania służebności i linii energetycznych, podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem ze Skarbu Państwa na Zakład (...) - zwłaszcza, że służebność przesyłu jest oderwana od nieruchomości władnącej - bowiem nie ma w aktach sprawy dokumentów w postaci protokołów, decyzji, ani umów dotyczących przeniesienia posiadania linii energetycznych potwierdzających przeniesienie posiadania służebności ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...); podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) na E. G. (...) Energetyczna bowiem nie ma w aktach sprawy dokumentów w postaci protokołów, decyzji, ani umów potwierdzających przeniesienie posiadania służebności i dotyczących przeniesienia posiadania linii energetycznych z przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) na E. G. (...) Energetyczna; podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z (...) S. A. w G. na (...) S. A. w G., bowiem nie ma w aktach sprawy i w zebranych materiale dowodowym dokumentów w postaci protokołów przekazania linii, decyzji, ani umów potwierdzających przeniesienie posiadania służebności oraz dotyczących przeniesienia posiadania linii energetycznych z (...) S. A. w G. na (...) S. A. w G.; podczas gdy z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie służebności przesyłu lub czy i kiedy przeniesiono posiadanie linii energetycznych objętych wnioskiem z (...) S. A. w G. na (...) S. A. w G. bowiem nie ma w aktach sprawy i w zebranych materiale dowodowym dokumentów w postaci protokołów przekazania linii, decyzji, ani umów potwierdzających przeniesienie posiadania służebności oraz dotyczących przeniesienia posiadania linii energetycznych z (...) S. A. w G. na (...) S. A.;

2) naruszenie art. 2 Konstytucji w związku z art. 21 ust. 1 i art. 21 ust. 2 Konstytucji - poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, zgodnie z którymi Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, co wyraża m.in. zasadę pewności prawa oraz zasadę nie działania prawa wstecz oraz zasadę zaufania obywateli do działań Państwa w zakresie stanowienia i stosowania prawa - które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w związku z tym, że Sąd I instancji stwierdził w drodze wykładni że art. 292 k.c. w związku z art. 285 k.c. pozwala na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

3) obrazę i naruszenie art. 64 ust. 2. i ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 31 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie - zgodnie z którymi własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności przy uwzględnieniu zasady równej dla wszystkich ochrony własności i innych praw majątkowych - które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia w związku z tym, że Sąd I instancji stwierdził w drodze wykładni że art. 292 k.c. w związku z art. 285 k.c. pozwala na zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

4) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 285 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 145 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 285 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 145 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przesłanką nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie jest

spełniona także wówczas, gdy służebność gruntowa ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego, podczas gdy przesłanką nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie jest zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej, co wymaga oznaczenia nieruchomości władnącej zgodnie art. 285 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 145 k.c.;

5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 292 k.c., art. 305⁴ k.c., art. 348 k.c., art. 352 § 2 k.c., art. 176 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności poprzez bezpodstawne przyjęcie, że doszło do nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania służebności przesyłu oraz służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu pomimo braku w aktach sprawy decyzji przekazujących posiadanie linii energetycznej i służebności pomiędzy poszczególnymi poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania, pomimo braku w aktach sprawy umów przekazujących posiadanie służebności i linii energetycznej, pomimo braku w aktach sprawy protokołów zdawczo - odbiorczych, poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności poprzez bezpodstawne przyjęcie, że może nastąpić przeniesienie posiadania linii energetycznej oraz że może nastąpić przeniesienie posiadania służebności przesyłu i służebności gruntowej na podstawie samego tylko przepisu bez sporządzenia decyzji przekazujących posiadanie linii energetycznej i służebności, bez sporządzenia umów przekazujących posiadanie służebności i linii energetycznej, bez sporządzenia protokołów zdawczo -odbiorczych.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wnieśli o zmianę w całości punktu 1 zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Mławie

poprzez uwzględnienie wniosku o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu i ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu zgodnie z żądaniem określonym w punkcie 1 wniosku o ustanowienie służebności oraz zasądzenie od wnioskodawcy (...) S.A. w G. na rzecz uczestników postępowania A. P. oraz R. P. wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu zgodnie z żądaniem wniosku; o zmianę w całości punktu 2 zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Mławie poprzez zasądzenie na rzecz uczestników postępowania A. P. oraz R.

P. od wnioskodawcy (...) S. A. kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie wnoszą o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Część zarzutów apelacji jest zasadnych.

W pierwszej kolejności wymaga rozważenia zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jako rzutuający na możliwość oceny prawidłowości zastosowania prawa materialnego. Prawidłowo ustalona podstawa faktyczna rozstrzygnięcia, należąca do materii procesowej, jest niezbędną przesłanką dokonania jego oceny materialnoprawnej. Artykuł 233 § 1 k.p.c. dotyczy oceny dowodów. Naruszenie tego przepisu może polegać na dokonaniu przez sąd oceny dowodów z naruszeniem zasad określonych w tym przepisie. Prawidłowe postawienie takiego zarzutu wymaga zatem wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę. Apelujący wskazali, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by istniały podstawy do przyjęcia nieprzerwanego ciągu przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, a zatem brak było podstaw do zastosowania art. 176 § 1 k.c., a w konsekwencji wnioskodawca nie wykazał upływu terminu zasiedzenia. Z zaprezentowaną w apelacji argumentacją w tym zakresie Sąd Okręgowy się zgadza. Zgodnie z treścią art. 176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. Na gruncie tego przepisu stosowanego w odniesieniu do służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na podstawie art. 292 zd. 2 k.c., Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach sformułował szereg wskazówek. Z orzecznictwa tego wynika przede wszystkim, że:

- ustawodawca nie stworzył żadnych szczególnych zasad regulujących przeniesienie posiadania służebności w tym także o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a zatem należy do niego stosować ogólne reguły ustalone w art. 348-351 k.c. Obowiązek wykazania, że takie przeniesienie posiadania miało miejsce obciąża osobę, która powołuje się na art. 176 § 1 k.c. Skuteczność przeprowadzenia tego dowodu należy oceniać indywidualnie, a pewne wskazówki, co do tego, jakie okoliczności mogą przemawiać za przeniesieniem posiadania służebności zostały określone przez Sąd Najwyższy w motywach postanowienia z 18 maja 2007 r. I CSK 64/07 - postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2015 r. **III CSK 192/14**,

- decyzja wydana w oparciu o art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g. (Dz. U. z 1990 r. Nr 79, poz. 464), może być uznana za dokument stwierdzający, że doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości, której decyzja dotyczyła. Państwowa osoba prawna, która do dnia 5 grudnia 1990 r. wykonywała zarząd operatywny mieniem państwowym i z tym dniem, już jako posiadacz nieruchomości, została uwłaszczona, może wykazać przejście posiadania nieruchomości ze Skarbu Państwa na nią samą decyzją wydaną na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g. – postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2007 r. **I CSK 64/07**,
- do przeniesienia posiadania może dojść w każdy ze sposobów wskazanych w art. 348-351 k.c. (por. np. wyrok SN z 10 listopada 1999 r., I CKN 201/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 93, wyrok SN z 13 kwietnia 2000 r., III CKN 859/99, wyrok SN z 23 listopada 2004 r., III CK 382/03). Stosownie do art. 348 k.c. przeniesienie posiadania następuje przez wydanie rzeczy. Wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą, jak również wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą, jest jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy. Przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego albo na dzierżyciela może też nastąpić na mocy samej umowy między stronami (art. 351 k.c.) - postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2007 r. **I CSK 64/07**,
- rolą domniemań z art. 339 i art. 340 k.c. jest jedynie określenie charakteru i czasu trwania posiadania każdego z kolejno następujących po sobie posiadaczy, nie zaś okoliczności związane ze zmianą posiadania, w szczególności przeniesienie posiadania pomiędzy kolejnymi posiadaczami. Inaczej mówiąc, art. 340 k.c. uprawnia do wniosku, że podmiot, który posiadał rzecz w różnych momentach, posiadał ją przez cały czas między datami granicznymi, nie uprawnia natomiast do wniosku, że jeśli później nieruchomość tę posiada ktoś inny, to jego posiadanie jest kontynuacją posiadania poprzednika. Formy, w jakich może nastąpić przeniesienie posiadania, stanowiące o zachowaniu jego ciągłości przewidują art. 348-351 k.c. Przy zmianie posiadacza ciągłość posiadania pozwalająca na doliczenie posiadania poprzednika do okresu zasiadywania rzeczy nie jest domniemywana lecz wymaga wykazania, że nastąpiło przeniesienie posiadania (art. 176 § 1 k.c.) lub że nastąpiło dziedziczenie posiadania (art. 176 § 2 k.c.)- postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r. **V CSK 269/12**,
- zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa, (jako poprzednika w posiadaniu), o ile zostaną spełnione wskazane w tym przepisie przesłanki. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa. Wymaga podkreślenia, iż nie chodzi o wykazanie, iż pozwana spółka jest następcą prawnym swojego poprzednika-przedsiębiorstwa państwowego, lecz o wykazanie przeniesienia posiadania służebności przesyłu przez Skarb Państwa na poprzednika prawnego pozwanej lub pozwaną. Skuteczność przeprowadzenia tego dowodu, jako *questio facti*, wymaga indywidualnej oceny sądu w każdym postępowaniu – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2014 r. **II CSK 433/13**,
- wejście w życie przepisu o uwłaszczeniu przedsiębiorstw państwowych i odpowiednia zmiana sytuacji prawno-rzeczowej przedsiębiorstwa państwowego w odniesieniu do nieruchomości władnawczej i obciążonej (służebnością gruntową), nie przesądza jeszcze o przejściu posiadania (służebności gruntowej) na rzecz uwłaszczonego przedsiębiorstwa. W judykaturze Sądu Najwyższego trafnie wyjaśniono m.in. dowodową funkcję decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późn. zm.). Decyzja taka mogła stwierdzać, że przedsiębiorstwo

państwowe (państwowa osoba prawna), jako wykonująca zarząd nieruchomością, kontynuowała w dniu 5 grudnia 1990 r. posiadanie, które do dnia 1 lutego 1989 r. było przypisywane Skarbowi Państwa, a później bezpośrednio już temu przedsiębiorstwu. Innymi słowy, wspomniana decyzja mogła być uznana za dokument stwierdzający, że doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości objętej decyzją – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r. **II CSK 10/13**.

Z powyższego przeglądu orzecznictwa Sadu Najwyższego wynika wniosek, że aby skutecznie zaliczyć do swego posiadania posiadanie poprzedników, obowiązkiem wnioskodawcy było wykazanie takich okoliczności, które dowodziłyby przejście posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Wbrew stanowisku Sadu Rejonowego wnioskodawca temu obowiązkowi nie sprostał. Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd I instancji w tym zakresie jest ogólnikowa i powierzchowna. A z dowodów tych wynika, że:

a) wykonawcą budowy linii energetycznych i stacji transformatorowej był (...) W., a ich odbiorcą Zakłady (...), Rejon M. (karta 83, 102),

b) przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w P. powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W. (karta 75 – 76), a więc podmiotu, którego nazwa nie odpowiada nazwie odbiorcy linii energetycznych. Zgodnie z § 2 stosownego zarządzenia Ministra Przemysłu nowopowstałemu przedsiębiorstwu państwowemu przydzielono składniki mienia zgodnie z ustaleniami komisji powołanej w trybie określonym w § 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady ministrów (Dz.U. Nr 18 poz. 122). W aktach sprawy brak jest informacji o przeprowadzonej inwentaryzacji i dowodów wskazujących, że linie energetyczne i stacja transformatorowa objęte wnioskiem zostały przydzielone Przedsiębiorstwu państwowemu Zakładowi (...) w P.,

c) Wojewoda (...) decyzją z dnia 9.07.1993 r., Nr (...), stwierdził nabycie przez Zakład (...) z siedzibą w P. z mocy prawa w dniu 5.12.1990 r. prawa użytkowania wieczystego na okres 99 lat nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa położonej w M. przy ul. (...) o pow. 0.9060 ha oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) (nieruchomość władająca) oraz nabycie z mocy prawa przez Zakład (...) z siedzibą w P. własności budynków i innych urządzeń znajdujących się na tej nieruchomości. W uzasadnieniu decyzji znajduje się informacja, że położony na wyżej wskazanej nieruchomości budynek rozdzielni został wybudowany ze środków własnych Zakładu (...). Wnioskodawca nie przedstawił jednak dowodów świadczących o tym, że objęte wnioskiem linie energetyczne wraz ze stacją transformatorową były i są podłączone do rozdzielni, położonej na wskazanej w decyzji nieruchomości,

d) Sąd Rejonowy stwierdził, że Zakład (...) S.A. powstał w wyniku przekształcenia z dniem 12.07.1993 r. przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Wnioskodawca nie przedstawił dowodów na takie przekształcenie,

e) wnioskodawca (...) S.A. (wcześniej (...) S.A. w G., (...) S.A.) jest następcą prawnym Zakładu (...) S.A. w P. przejętego na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. w wyniku połączenia tych spółek w dniu 31.12.2004 r. (karta 24 – 40 i 46 – 74).

Z dowodów z dokumentów wynika zatem, że brak jest podstaw do twierdzenia, że określone we wniosku linie energetyczne wraz ze stacją transformatorową były przedmiotem przejścia posiadania pomiędzy wskazanymi wyżej osobami prawnymi. Z kolei dowody osobowe, zeznania świadków, wskazują jedynie na konserwację urządzeń elektroenergetycznych przez pracowników Zakładu (...). Z zeznań H. Ł. wynika jedynie, że linie energetyczne posadowione na nieruchomości uczestników bieżą w kierunku M., co nie przesądza o tym, że są one połączone z rozdzielnią na działce położonej w M. przy ul. (...) o pow. 0.9060 ha oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...). Z zeznań tych nie wynika również status prawny władania linią przez tenże Zakład (...).

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie wykazał wszystkich przesłanek pozwalających na uwzględnienie wniosku o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Dotyczy to przede wszystkim okresu posiadania. Z dowodów zaprezentowanych przez wnioskodawcę nie

wynika by początek terminu biegi zasiedzenia można liczyć od dnia wskazanego przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, a to z przyczyn wyżej wskazanych. Datą ta mogłaby być data 5.12.1990 r. (przy nieudowodnionym jednak założeniu, że linie energetyczne wraz ze stacją transformatorową są połączone z rozdzielnią na działce położonej w M. przy ul. (...) o pow. 0.9060 ha oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...), a Zakład (...) S.A. w P. jest następcą przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w P.), ewentualnie data przejęcia przez wnioskodawcę (...) S.A. (wcześniej (...) S.A. w G., (...) S.A.) Zakładu (...) S.A. w P. , a więc dzień 31.12.2004 r. Od obu tych dat nie upłynął jeszcze trzydziestoletni termin zasiedzenia. Sąd Okręgowy zgadza się bowiem z wywodami Sądu Rejonowego, że w przypadku posiadania przez wnioskodawcę w niniejszej sprawie mamy do czynienia z posiadaniem w złej wierze.

Z uwagi na uwzględnienie przez Sąd Okręgowy zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. i art. 176 § 1 k.c., powodujących zmianę zaskarżonego postanowienia, omawianie pozostałych zarzutów apelacji uznać należy za niecelowe. Zwrócić jedynie należy na oczywistą błędność podstawowych wniosków apelacji, zawartych w punktach 1 i 2 na karcie 229 verte. W ramach niniejszego postępowania Sądy obu instancji zajmowały się jedynie zasiedzeniem, a nie ustanowieniem służebności przesyłu. Dlatego sugerowana przez apelujących zmiana zaskarżonego postanowienia jest nieadekwatna do przedmiotu orzekania.

Z podanych wyżej względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie. Orzeczenie o kosztach postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 520 § 2 k.p.c. Jest oczywistym, że w sprawie o zasiedzenie sprzeczność co do wyniku sprawy oczekiwanego przez wnioskodawcę i uczestników postępowania jest wyraźna – zobacz postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r. **II CZ 86/12**.